

ІНТЕРНЕТ, ЯК СЕГМЕНТ СФЕРИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В статье рассмотрены территориальные особенности сферы телекоммуникационных услуг Харьковской области. Охарактеризовано состояние сети Интернет. Проанализировано значение развития сферы телекоммуникационных услуг. Определены основные проблемы и перспективы развития телекоммуникаций.

Ключевые слова: телекоммуникационные услуги, Интернет, социальная инфраструктура.

Д.А. Шинкаренко. ІНТЕРНЕТ, ЯК СЕГМЕНТ СФЕРИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ. В статті розглянуті територіальні особливості сфери телекомунікаційних послуг Харківської області. Охарактеризовано стан мережі Інтернет. Проаналізовано значення розвитку сфери телекомунікаційних послуг. Визначені основні проблеми та перспективи розвитку телекомунікацій.

Ключові слова: телекомунікаційні послуги, Інтернет, соціальна інфраструктура.

D.A. Shynkarenko. INTERNET AS A SEGMENT OF SPHERE OF TELECOMMUNICATION SERVICES OF THE KHARKIV REGION. The article deals the features of the territorial scope of telecommunications services of the Kharkiv region. The state of the Internet are characterized. Importance of telecommunications services is analyzed. The main problems and prospects of telecommunications development are determined.

Keywords: telecommunication services, Internet, social infrastructure.

Актуальність дослідження. Імпульс розвитку, що виходить від телекомунікаційних послуг, приводить до перетворення соціальної структури суспільства, характеру трудової діяльності, міждержавної конкуренції. Поява нових телекомунікаційних технологій значно розширює спектр телекомунікаційних послуг, підвищуючи їх значення в конкурентоспроможності національної економіки, розширенні можливостей її інтеграції у світову систему господарства.

Телекомунікаційні послуги відіграють величезну роль у збалансованому розвитку глобальної та регіональної економіки. Вони є з'єднувальною ланкою як промислової сфери, сфери послуг, так і різних географічно розрізнених частин країни та економічних центрів.

Стимулюючи людське спілкування за допомогою зв'язку, сучасні телекомунікаційні послуги стають необхідною умовою для соціальної згуртованості та культурного розвитку всіх країн. Є всі підстави вважати, що інформація стає однією з найвагоміших складових економічної активності суспільства. Тому можна стверджувати, що розвиток сфери телекомунікаційних послуг, як важливої складової інформатизації суспільства та забезпечення суспільства високоякісними послугами є одним з найважливіших напрямів національного та економічного розвитку будь-якої держави і, зокрема України. Саме це й визначає актуальність даного дослідження.

Метою дослідження є виявлення внутрішньо-територіальних особливостей сфери телекомунікаційних послуг Харківської області, проблем та перспектив її розвитку.

Аналіз попередніх досліджень. В зазначеній області слід підкреслити важливість фундаментальних праць українських та російських вчених: А. О. Абашева, О. М. Берлянта, В. Л. Бройдо, Г. Г. Головка, Є. Г. Іванова, К.В. Мезенцев, Д. С. Мельника, М. Г. Онищенко, Г. Ю. Псарьова, О. Г. Топчієва, О. І. Шаблія, М. Б. Шифрината інших.

Виклад основного матеріалу. Проблеми розвитку й раціональної територіальної організації сфери послуг, закладені у 30-х роках ХХ ст. В. Кристалером та А. Льошем, набувають у наш час першорядного значення, оскільки все більша частина населення зайнята в сфері послуг, а рівень розвитку соціальної сфери стає головним показником якості життя [10].

Географічні дослідження сфери послуг, як правило є галузевими і розглядають територіальну організацію окремої галузі чи певного виду послуг, аналізують територіальні відмінності її розміщення та рівня розвитку [12].

Населені пункти, в яких розміщені підприємства і заклади сфери послуг разом із їхніми територіями, в межах яких населення одержує послуги, розміщені на певній території (район, область, місто) називають територіальною організацією сфери послуг [9].

Територіальна організація підприємств сфери послуг має свої особливості, порівняно з розміщенням промислових підприємств. Підприємства-надавачі

телекомунікаційних послуг не є виключенням. В основі розміщення промислових підприємств лежать фактори, які необхідно враховувати: орієнтація на сировину, матеріали, енергію, воду, транспорт, газопостачання, робочу силу, ринки збуту, особливості кооперації, комбінування, забезпечення екологічної безпеки і т.д. В свою чергу, підприємства сфери послуг (в т. ч. комунікаційних) мають головну орієнтацію на споживача. І ще однією вимогою щодо розміщення підприємств обслуговування є надання можливості доступу споживача до послуг усіх видів. Тобто, підприємства сфери послуг необхідно розміщувати так, щоб забезпечити населення повним переліком послуг з оптимальним доступом до них [10]. Однією із важливих послуг телекомунікаційної сфери є мережа Internet, яка постійно поширюється.

Інтернет – глобальна інформаційна мережа, вплив якої на сучасне інформаційне обслуговування неоціненний. Інтернет – це всесвітнє співтовариство різноманітних комп'ютерних мереж, що спілкуються між собою по каналах зв'язку. Це всесвітня глобальна комп'ютерна мережа, яка об'єднує регіональні та локальні мережі. Інакше кажучи, Інтернет – це мережа мереж, що охоплює всю земну кулю.

У світових масштабах ця мережа виглядає фантастично складною і заплутаною, має своє «населення» і живе власним життям. Тому й говорять про віртуальне (уявне) місто, а частіше навіть про віртуальну країну або світ. Інтернет – це загадковий і вабливий світ без кордонів. Вже зараз Інтернет об'єднує сотні мільйонів користувачів у всьому світі, і кожен рік населення цієї «країни» приблизно подвоюється [2].

До недавнього часу Інтернет був орієнтований в основному на наукових працівників і найбільше нагадував університетське містечко з навчальними аудиторіями, величезною бібліотекою і безліччю місць, де студенти і викладачі могли спілкуватися між собою у вільний від роботи час і отримувати будь-яку необхідну інформацію. Сьогодні Інтернет схожий на величезний мегаполіс, в якому університет, перестав бути головною визначною пам'яткою і навіть дещо загубився серед віртуальних офісів, магазинів, національних кварталів і місць для масових і індивідуальних розваг.

Мережа Інтернет орієнтована на кінцевого користувача, як на комп'ютерного фахівця, так і на пересічного громадянина. У мережі є все, що потрібно для нормального комфортного життя, так само як і для професійної діяльності кожного з нас. Журналіст знайде в Інтернеті найсвіжіші новини, науковий працівник – матеріали останніх досліджень щодо необхідної йому проблеми, комерсант дізнається котирування валют на будь-якій біржі світу.

Спробуємо для початку розібратись в тому, навіщо потрібен Інтернет пересічному мешканцю і які функції він виконує:

- Перша корисна функція Інтернету – інформаційна. За допомогою мережі можна отримати будь-яку цікаву не конфіденційну і комерційну інформацію, інформацію наукову та політичну і т. п.

- Друга функція – комунікаційна. Мережеві технології дозволяють користувачеві поговорити по телефону зі своїм партнером у будь-якому місті і країні, причому обійдеться це дешевше звичайного телефонного зв'язку; послати йому факс або лист з меншими витратами, ніж при використанні звичайної пошти, і до того ж більш оперативно.

- Третя функція – комерційна. В усьому світі активно розвивається торгівля по мережі. Потенційний покупець переглядає товари на екрані свого ПК, замовляє і по кредитній картці оплачує їх. Надходить товар до нього з найближчого торгового пункту, природно, вже не віртуально.

- Четверта функція – рекламна. Реклама через Інтернет дуже ефективна, в першу чергу у зв'язку з її масовістю та оперативністю.

- П'ята функція – розважальна. Можна почитати і переглянути величезну кількість розважальної літератури, фільмів; пограти в самі захоплюючі комп'ютерні ігри, «подорожувати» і насолоджуватися красою різних музеїв і країн, і багато іншого.

- Нарешті – специфічно комп'ютерна функція. Користувачі ПК можуть отримати, причому найчастіше безкоштовно, нові програмні засоби, інструкції та рекомендації по роботі в мережі [6].

В Інтернеті немає ні президента, ні головного інженера, ніякого офіційного органу управління. Структура мережі Інтернет – типова клієнт-серверна, тобто

є комп'ютери, які в основному отримують інформацію з мережі – «клієнти», а є комп'ютери, що забезпечують клієнтів інформацією – «сервери» (природно, сервери також отримують інформацію, точніше накопичують її, але все ж основна їхня функція – віддавати). Важливою рисою Інтернету є те, що він, об'єднуючи різні мережі, не створює при цьому жодної ієрархії – всі комп'ютери, підключені до мережі, рівноправні. Враховуючи важливий соціальний аспект розвитку і функціонування Інтернет, потрібні дослідження в територіальному аспекті, бо різні регіони України мають свої особливості і потужності.

Подібна тенденція спостерігається і на Харківщині. Так за даними Головного управління статистики у Харківській області у 2009 році нараховувалося понад 190 тис. абонентів мережі Інтернет, що становило 7% населення регіону. Найбільший показник абонентів мережі Інтернет припадає на м. Харків – 63,5% від загальної чисельності користувачів, в районах області сконцентровано лише 36,5% абонентів. Причому забезпеченість районів області мережею Інтернет не є рівномірною і складає від 4,5 тис. абонентів у Вовчанському районі до 10 тис. абонентів у Харківському районі (рис. 1).

Найбільшими компаніями-надавачами послуг з підключення до мережі Інтернет за кількістю користувачів у м. Харків є «Укртелеком», «Тріолан», «Воля», «Українські радіосистеми», «Датагруп» сукупна частка яких становить понад 80%. Щодо районів області, то тут фактично монополістом являється ВАТ «Укртелеком», надаючи послугу широкопasmового доступу під торговою маркою «ОГО!».

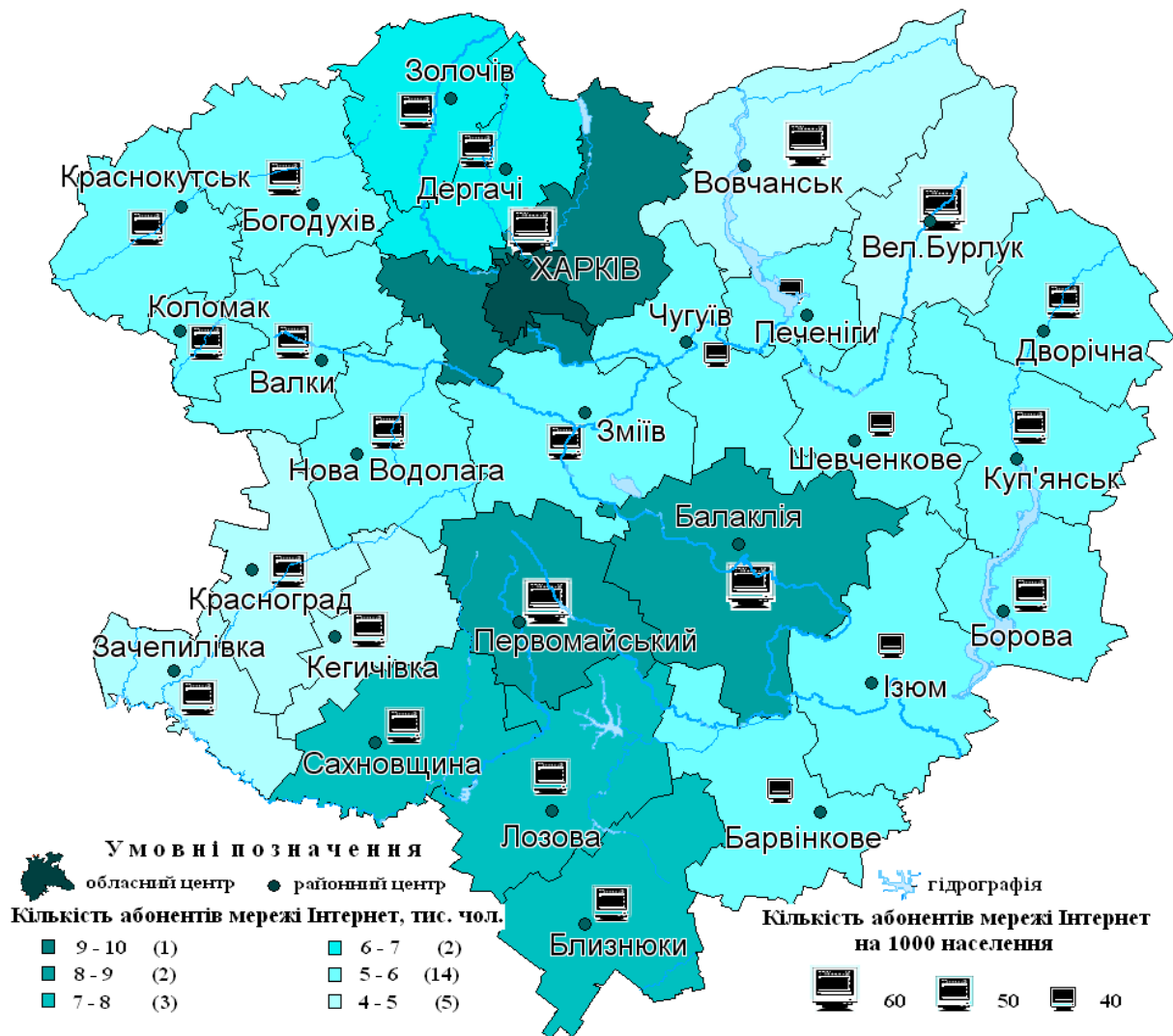

Рис. 1 Кількість абонентів мережі Інтернет по районах Харківської області у 2009 році.

(побудовано автором за даними [7]).

ВАТ «Укртелеком» також забезпечує високоякісний зв'язок між національним сегментом Інтернет та його глобальною складовою. Організовані широкопasmові з'єднання із сегментами Інтернет в Західній Європі, США та Росії. Міжнародний вузол Інтернет ВАТ «Укртелеком» має з'єднання з вузлами компаній: Cable&Wireless (Лондон, Великобританія), TelecomItalia (Рим, Італія), Метроком (С. Петербург, Росія), Telia (Осло, Норвегія), АрменТел (Єреван, Вірменія), Matav (Будапешт, Угорщина), Cable&Wireless (Нью Йорк, США – на етапі організації) [4].

Зважаючи на доступність послуги Інтернет, вартість якої поступово щорічно знижується, кількість користувачів мережі у майбутньому буде лише зростати.

Висновки. Телекомунікаційні послуги відіграють значну роль в соціальній та економічній діяльності суспільства, забезпечуючи підтримку розвитку економіки регіону та соціальної сфери [8]. Розвиток телекомунікаційних послуг в Харківській області здійснюється випереджувальними темпами порівняно із загальними темпами розвитку економіки і є визначальним на найближчу і більш віддалену перспективу. Але незважаючи на це в сфері телекомунікацій існує ряд проблем, які потребують невідкладного вирішення [11]:

- низький рівень забезпечення населення, підприємств, установ і організацій широкосмуговими телекомунікаційними послугами;

- нерівномірність забезпечення телекомунікаційними послугами та обмеженість доступу користувачів до загальнодоступних телекомунікаційних послуг (особливо у сільській місцевості);

- використання на стаціонарних телекомунікаційних мережах застарілого та зношеного аналогового обладнання, що стримує розвиток телекомунікаційних послуг та негативно впливає на ефективність роботи операторів телекомунікацій;

- наявність великої кількості операторів на ринку телекомунікаційних послуг, що призвело до нескоординованості їх дій та відсутності єдиного підходу до вирішення проблемних питань розвитку телекомунікацій; ефективне використання можливостей прокладених волоконно-оптичних ліній зв'язку та побудованих стільникових мереж операторами телекомунікацій, що в свою чергу стримує розширення переліку можливих телекомунікаційних послуг;

- недостатній регуляторний вплив державної влади на ринок телекомунікаційних послуг;

- недостатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення розроблення наукового підходу до визначення принципів державної політики щодо регуляторного впливу на ринок телекомунікацій;

- низький рівень координації органами виконавчої влади діяльності з розвитку мереж загального користування;

- недосконалість нормативної бази з питань провадження інвестиційної діяльності;

Отже, як бачимо проблем, що постали на шляху розвитку телекомунікаційних послуг більш ніж достатньо і до того ж ці проблеми мають різну природу виникнення (законодавчу, технічну, технологічну, соціальну, організаційну тощо). Тому їх вирішення потребує розробки комплексу заходів, програм розвитку чи навіть своєї стратегії.

З урахуванням технологічних потреб в сучасному розвитку телекомунікацій, основними напрямками розвитку телекомунікацій слід вважати [3, 5, 11]:

- створення сучасних широкосмугових мультисервісних мереж доступу до Інтернет;

- прискорення розвитку телекомунікацій у сільській місцевості і депресивних районах з використанням найбільш ефективних технологій;

- розвиток та оптимізація всіх елементів телекомунікаційної інфраструктури українського сегмента Інтернет з метою створення рівних умов для доступу споживачів до Інтернет та забезпечення розвитку в Україні інформаційного суспільства.

Також до пріоритетних напрямків розвитку комунікацій, слід віднести побудову сучасної Інтернет мережі, для розширення доступу населення до комунікаційних послуг.

З цією метою необхідно:

- розширити мережі швидкісного передавання даних на базі сучасних пакетних технологій та запровадити технології широкосмугового доступу;

- забезпечити створення та розвиток мережі пунктів колективного доступу до Інтернет як складової сучасної інформаційно-комунікаційної інфраструктури;

- збільшити обсяг та підвищити якість українських інформаційних ресурсів, доступних в українському сегменті Інтернет;

□ створити умови для зручного використання адрес та доменних імен в українському сегменті Інтернет;

□ врегулювати на законодавчому рівні питання діяльності з реєстрування, адміністрування і користування адресами та іменами в українському сегменті Інтернет.

□ оптимізувати за вартісними і функціональними характеристиками телекомунікаційну інфраструктуру українського сегмента Інтернет, знизити вартість міжмережних з'єднань та доступу до транзитних мереж, стимулювати створення і розвиток телекомунікаційних мереж, у тому числі на базі підприємств, організацій та житлово-комунальних об'єктів з використанням проводових і безпроводових технологій [1].

Для належного розвитку телекомунікаційної інфраструктури українського сегмента Інтернет необхідно розробити основні положення системи обміну Інтернет-трафіком, яка передбачатиме прийнятний за ціною та рівними умовами для всіх мешканців механізм підключення до телекомунікаційних мереж. Потребують подальшого дослідження питання «соціалізації» розвитку Інтернет, визначення соціальних проблем з його використанням тощо. Ці та багато інших питань лежать в площині предметно-об'єктної області дослідження соціальної географії.

Література

1. Довгий С.О. Стан та проблеми розвитку ринку телекомунікацій в Україні / С.О. Довгий // *Наука та наукознавство*. – 2006. – №3. – С. 11-13.
2. Золотарев В.А. Всемирная свалка информации / В.А. Золотарев // *Киевский Телеграф*. – 2007 – №22. – С. 66-68.
3. Іванов Є.Г. Державне регулювання розвитку телекомунікаційної сфери: дис. канд. екон. наук: 25.00.02 / Євген Геннадійович Іванов. – К., 2005. – 191 с.
4. Ковтуник І.І. Розвиток зв'язку в Україні у контексті євро інтеграційних процесів / Іван Іванович Ковтуник. – Луцьк: РВВ Важа, 2007. – 123 с.

5. Мельник Д.С. Стратегічні засади розвитку телекомунікаційних послуг на прикладі Львівської області: дис. канд. екон. наук: 08.07.04 / Дмитро Сергійович Мельник. – Одеса, 2003. – 211 с.
6. Радмила В.О. Інформаційна революція як необхідна передумова виникнення сучасних процесів глобалізації / В.О. Радмила // Вісник НАДУ. – 2005. – № 5. – С. 11-13.
7. Статистичний бюлетень «Про роботу підприємств зв'язку Харківської області за 2009 рік» // Головне управління статистики у Харківській області. – Х., 2010. – 29 с.
8. Телекоммуникации. Мир и Россия. Состояние и тенденция развития: Монография / [под ред. Н.Т. Клещева]. – М.: Экономика, 2005. – 489 с.
9. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії / Олександр Григорович Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.
10. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії / Олександр Григорович Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2009. – 544 с.
11. Шифрин М.Б. Оценка экономической привлекательности рынка телекоммуникационных услуг: дис.канд. экон. наук: 08.00.05 / Михаил Борисович Шифрин. – СПб., 2003 – 230 с.
12. Юрковский В.М. География сферы обслуживания / Виктор Минович Юрковский. – К.: УМКВО, 1989. – 82 с.